

VÄXJÖ TINGSRÄTT
VATTENDOMSTOLEN
Box 210
351 05 VÄXJÖ
Tel 0470/200 00 vx

DOM
3.8.1984
Växjö

DVA 83/1984 s. 1 (8)

VA 48/1983

LÄNSSTYRELSEN
ÖVERUMS VATTENVERK
FÖRSÖRGNINGSOMLÄGGNINGEN

Ink 1984-08-06

Dnr 4181-1358-84
83-011

I DOMSTOLEN

tingsfiskalen Per Holmstrand såsom vattenrättsdomare, fastighetsrådet Ingvar Erlandsson såsom teknisk ledmot samt nämndemännen Erik Mansfeldt, Västervik, och Birger Svensson, Södra Vi.

SÖKANDE

Västerviks kommun

SAKEN

ansökan om bl a lagligförklaring av grundvattentäkt inom [REDACTED]
i Överums socken

INLEDANDE ANMÄRKNING

Lagrumshänvisningar i domen avser äldre vattenlagen (1918:523), som är tillämplig vid prövningen i målet.

DOMSLUT

Lagligförklaring och tillstånd

Vattendomstolen lagligförklarar en grundvattentäkt, bestående av två rörbrunnar, kallade 6709 och 7801 P, på fastigheten [REDACTED] i Överums socken, Västerviks kommun, Kalmar län, samt lämnar Västerviks kommun tillstånd att ur täkten ta ut grundvatten intill en mängd av 315.360 m³ per år, dock högst 1.300 m³ under ett och samma dygn.

Vattendomstolen lagligförklarar vidare en cirka 2,5 km lång rörledning, utlagd i sjön Ryven inom mark- och vattenområde av [REDACTED]

Utan avgift.

Länsstyrelsen i Kalmar län

VÄXJÖ TINGSRÄTT
VATTENDOMSTOLEN

DOM

VA 48/1983

s. 2

Ledningsservitut

Vattendomstolen fastställer med stöd av 2 kap 45 § vattenlagen servitut i [REDACTED] att gälla till förmån för kommunens vattenverksfastighet [REDACTED] innehavande rätt att bibehålla den nu lagligförklarade sjöledningen inom de tjänande fastigheternas områden.

Vattentäktsfastighet

Rätten att tillgodogöra grundvattnet vid den lagligförklarade täkten skall för framtiden vara förenad med fastigheten [REDACTED]

Vattenhushållning

Vid vattentäktens utnyttjande skall nödig sparsamhet med grundvattnet iakttas. Vattendomstolen erinrar om innehållet i 2 kap 52 och 56 §§ vattenlagen.

Kontrollbestämmelse

Under den tid grundvattenuttag vid den nu lagligförklarade täkten sker, åligger det kommunen att vidmakthålla summerande vattenmätare vid vattenverket för kontroll av uttagen vattenmängd. Kommunen har att en gång per vecka avläsa mätaren och journalföra mätvärdena. Journalen skall hållas tillgänglig för sakägare på kommunens gatukontor i Västervik.

Oförutsedd skada

Skulle genom grundvattnets tillgodogörande i medgiven omfattning eller genom sjöledningen vållas skada eller intrång som nu inte förutsetts av vattendomstolen, får den som lider skadan eller intrånget anmäla anspråk på ersättning eller, där skadan eller intrånget är av betydelse, föra talan om meddelande av ändrade föreskrifter och vidtagande av förändringar i grundvattentäktens eller sjöledningens anordnande. Anmälan eller talan som nu sagts

skall för att kunna upptas till prövning anhängiggöras hos vattendomstolen inom åtta år efter det denna dom vunnit laga kraft.

Skyddsområde och skyddsbestämmelser

Till skydd mot förorening av grundvattnet vid den nu lagligförklarade täkten fastställer vattendomstolen, med stöd av 2 kap 62 § vattenlagen, servitut [REDACTED] ett gälla till förmån för [REDACTED] Servitutet innefattar att inom skyddsområde, utmärkt på karta, aktsid 22 ("Yttre skyddszon" och "Inre skyddszon"), skall gälla följande bestämmelser:

I SKYDDSZON

- a Avloppsvatten från bebyggelse, industri eller därmed jämförbar anläggning, t ex ensilageanläggning, får icke utsläppas i marken, grunden och diken eller annat vattenområde, såvida icke av kommunen godkända skyddsanordningar har utförts.
Avloppsledningar med tillhörande brunnar skall utföras av täta rör och med täta fogar. Disk- eller tvättvatten från enstaka hushåll får dock utsläppas därest hälsovårdsnämnden lämnat medgivande.
- b Upplag av gödsel får inte ske annorledes än på underlag av betong (utan golvbrunn) med så höga och täta kanter att brädning förhindras och försedd med tak. Urin och gödselvatten från upplaget skall uppsamlas i tät brunn, vilken - om den ges erforderlig volym - kan ersätta tak över gödselstaden.
Anläggningen för grovfoderensilering skall ha betryggande anordning för uppsamling av pressvatten.
- c Förvaring och hantering av andra för grundvattnet farliga ämnen, såsom smörj- och transformatoroljor, tjärprodukter, fenoler, träimpregneringsmedel, organiska lösningsmedel, konstgödsel, gifter för bl a skadedjurs bekämpning och växtutrotning, dammbindningsmedel samt industriella råvaror, produkter och avfallsämnen, får endast ske i en omfattning, som kan anses rimlig för normalt jordbruk och skogsbruk eller som eljest medges av kommunen. Spridning av sådana ämnen får endast ske i den omfattning, som erfordras för normalt jordbruk, skogsbruk och vågunderhåll.
- d Sopor, latrin och annat avfall, som kan skada grundvattnet, får ej avstjälpas eller nedgrävas inom skyddsområdet, utan skall regelbundet borttransporteras.

- e Återfyllning av grus- och sandtag får icke ske med sådant material eller på sådant sätt, att fara uppstår för förorening av grundvattnet.
- f Täckverksamhet eller större schaktningsarbeten får icke medföra bortledning av grundvatten.
- g Fastighetsägare är skyldig att medgiva att vattentäckens huvudman får sätta upp upplysningsskyltar på hans fastighet vid infarter till skyddsområdet och varningsskyltar vid påfyllningsställena för brand- eller miljöfarliga vätekon.

II INRE SKYDDSZON

Större schaktningsarbeten samt täktverksamhet, för vilken täktplan erfordras, får icke ske till lägre nivå än 33,5 m i RH 00, dvs 3 m över högsta grundvattenyta (30,5 m).

Länsstyrelsen må emellertid i samråd med kommunen medge grusbrytning enligt täktplan under nämnda nivå, om så bedöms kunna ske utan risk för förorening eller försämrad grundvattenbildning.

III YTTRE SKYDDSZON

Större schaktningsarbeten samt täktverksamhet, för vilken täktplan erfordras, får icke ske till lägre nivå än 31,5 m i RH 00, dvs 1 m över högsta grundvattenyta (30,5 m).

Länsstyrelsen må emellertid i samråd med kommunen medge grusbrytning enligt täktplan under nämnda nivå, om så bedöms kunna ske utan risk för förorening eller försämrad grundvattenbildning.

Anmälan till inskrivningsmyndighet

Jämlikt 2 kap 62 § andra stycket vattenlagen skall vattenrättsdomaren anmäla beslutet om skyddsområdesservitut till inskrivningsmyndigheten i Västerviks domsaga för anteckning i fastighetsboken.

Fixpunkt och höjdsystem

Som fixpunkt för företaget fastställer vattendomstolen ett observationsrör, på karta, aktsid 23, betecknat "Rb 6705", vars överkant är belägen på nivån + 32,09 m i rikets höjdsystem av år 1900 (RH 00).

Domstolskostnad

Det åligger kommunen att till vattendomstolens kansli enligt särskild räkning betala sådana kostnader, som avses i 11 kap 97 § vattenlagen.

RECITAnsökan

Domslutet ovan överensstämmer med de yrkanden som Västerviks kommun framställt i målet. Kommunen har alltså, för tillgodoseende av den allmänna vattenförsörjningen inom överums samhälle, ansökt om lagligförklaring av de två angivna rörbrunnarna, vidare om tillstånd till grundvattenuttag i nu medgiven mängd, samt om lagligförklaring av den befintliga sjöledningen från grundvattentäkten till kommunens vattenverk. För bibehållande av ledningen har kommunen yrkat tvångsrätt till mark och vatten inom fastigheterna [REDACTED] och [REDACTED] båda tillhöriga Aktiebolaget Överums Skogar. Kommunen har även yrkat att vattendomstolen fastställer servitut i [REDACTED] till skydd för grundvattnet. Det har därvid yrkats servitutsbestämmelser av innehåll som framgår av domslutet.

Till stöd för rätten att bibehålla och utnyttja grundvattentäkten med de två nu ifrågakvarande brunnarna, belägna inom [REDACTED] tillhörig Föreningen Ryvenäs Fritidsegendom, har kommunen åberopat ett odaterat servitutsavtal (aktsid 53).

Till ansökningsen har kommunen anfört bl a följande. Tidigare utnyttjades för vattenförsörjningen i Överum en grundvattentäkt med tre brunnar inom [REDACTED] I dom 18.10.1963 (mål AD 7/1963) lämnade Söderbygdens vattendomstol tillstånd till uttag av vatten ur denna täkt intill en mängd av 1.500 m³ per dygn, dock högst 430.000 m³ om året. Tärkten togs ur drift i mitten av 1970-talet på grund av för höga järn- och manganhalter.

Vid Ryvenäs har kommunen låtit utföra de rörbrunnar, benämnda Rb 6709 och Rb 7801 P, som nu begärs lagligförklarade. Utförandet vi-

sas närmare på ritningar, aktsid 24 och 25. Det uppförda grundvattnet förs från brunnarna till ett vattenreningsverk på kommunens fastighet [REDACTED] genom en cirka 2,5 km lång rörledning, som lagts ut år 1968, delvis i sjön Ryven. Brunnarnas belägenhet och ledningens sträckning framgår av aktsid 23, 49 och 22, den senare kartan utvisande aktuell fastighetsindelning.

Kommunen har redovisat en beräkning av vattenbehovet i Överum fram till år 2000. Enligt denna prognos kommer 2.500 personer då att vara anslutna till vattenledningsnätet. Med en specifik förbrukning av 345 l per person och dygn kan medeldygnsförbrukningen beräknas till cirka 864 m³ (vilket f ö motsvarar uttagskapaciteten för brunn Rb 7801 P).

Beträffande grundvattentillgången har kommunen nu hänvisat till företagna geohydrologiska undersökningar (aktsid 5-6) samt resultat av provpumpning på platsen - ur brunn Rb 6705 - år 1967 (aktsid 6-7, diagram aktsid 27). Kommunen har betonat det påvisade sambandet mellan grundvattenytan och ytvattennivån i Ryven (jfr provpumpningsdiagram, aktsid 27, i vilket bl a vattenståndsvariationerna i Ryven angivits från avläst pegel).

Som framgår av karta, aktsid 22, omfattar det tillämnade skyddsområdet dels, norr om Ryven, hela fastigheten [REDACTED], dels ett mindre område av [REDACTED] vid sjöns södra strand. Kommunen har åberopat ett brev, daterat 2.1.1974, aktsid 73, vari AB Överums Skogar såsom ägare till [REDACTED] medgivit bl a fastställande av skyddsområde och skyddsbestämmelser enligt i ansökningsen angivna förslag. Bolaget har i brevet anfört att tiden för anhängiggörande av talan rörande oförutsedd skada inte borde understiga åtta år.

Kommunen har i målet förklarat att tiden för anmälan av oförutsedd skada kan fastställas till åtta år.

I fråga om kontroll av vattenuttag har kommunen åtagit sig att vidta de åtgärder som angivits under motsvarande rubrik i domslutet.

Som vattentäktsfastighet har kommunen föreslagit [REDACTED] [REDACTED] på vilken - som nämnts - vattenverket är beläget.

Slutligen har kommunen begärt att vattendomstolen fastställer fixpunkt som angivits ovan i domslutet.

Erinringar, yttranden

Kammarkollegiet har den 16 april 1984 beslutat att för närvarande inte föra talan för bevakande av det allmännas rätt och intressen i målet.

Fiskerintendenten i Östra distriktet har anfört att ansökningsen inte föranleder någon erinran från allmän fiskerisynpunkt.

Några erinringar mot ansökningsen har inte framställts. Varken Föreningen Ryvenäs Fritidsegendom eller AB Överums Skogar, ägare till de fastigheter som skulle belastas av yrkade servitut, har yttrat sig i anledning av vattenrättsdomarens kungörande av målet.

DOMSKÄL

På grund av servitutsupplåtelse, avseende tillgödögorande av grundvatten inom [REDACTED] är kommunen behörig sökande i målet.

Grundvattentäkts laglighet har inte ifrågasatts. Inte heller har det framförts någon erinran mot att vattenuttag i yrkad omfattning får ske. Vad som genom redovisade provpumpningsresultat och i övrigt framkommit om grundvattentillgången får anses ge betryggande stöd för att begärda vattenmängder kan tas upp utan att detta naturligt påverkar allmänna eller enskilda intressen. Ansökningsen i denna del skall alltså bifallas.

Sjöledningsen, vars laglighet inte bestritts, har funnits utlagd och har använts under längre tid. Något hinder för godkännande föreligger inte.

Ledningsen är uppenbarligen nödvändig för grundvattentäkts ändamålsenliga användning. Kommunen är då berättigad att för ledningsens bibehållande utnyttja de AB Överums Skogar tillhöriga fastigheterna [REDACTED]

Vattendomstolen anser sig inte ha skäl att ifrågasätta behovet av föreskrifter till skydd för den kommunala grundvattentäktsen. De föreslagna skyddsbestämmelserna är ägnade att fastställas som servitut i berörda fastigheter.

Beträffande kontroll av vattenuttaget och observationer av grundvattennivån anser vattendomstolen inte erforderligt med längre gående föreskrifter än de kommunen medgivit.

Domslutet i övrigt torde inte behöva särskilt motiveras.

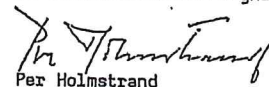
FULLFÖLJDSDÄNKNING, se bilaga

Dv 950

Vadeanmälan senast 17.8.1984

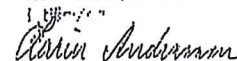
Vadeinlägga senast 31.8.1984

På vattendomstolens vägnar

Per Holmstrand

VÄXJÖ TINGSRÄTT

REK förskickat: 10

Karin Andersson

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Valltandsstolen

FULLFÖLJDSHÄNVISNING

Bilaga

Vill part överklaga domen skall han anmäla detta muntligen eller skriftligen hos vattenrättsdomaren eller annan behörig tjänsteman vid domstolen (vadeanmälan). Wadeanmälan skall ske inom två veckor från domens datum eller

senast 17.8.1984

Vill part som gjort vadeanmälan fullfölja överklagandet skall han göra detta skriftligen. Skriften (vadelinlagen) skall ha kommit in till vattenrättsdomaren inom fyra veckor från domens datum eller

senast 31.8.1984

Den skall vara ställd till vattenöverdomstolen.

Har part fullföljt talan mot domen inom föreskriven tid, får motparten överklaga även efter vadelidens utgång. Detta skall ske skriftligen. Skriften (vadelinlagen) skall ha kommit in till vattenrättsdomaren inom två veckor från vadelidens utgång. Den skall vara ställd till vattenöverdomstolen. Denna vadelatan förfaller om den första vadelatan återkallas eller förfaller.

Uppllysningar

1 Vadelinlagen skall alltså vara riktad till vattenöverdomstolen men lämnas eller skickas till vattenrättsdomaren. Wadeanmälan skall däremot både riktas och lämnas eller sändas till vattenrättsdomaren. Om handlingar skickas till vattenrättsdomaren skall portot ha fullt betalats av avsändaren.

2 Har part ej gett in tillräckligt antal avskrifter av inlagen som skall delges motpart, framlägger rätten på partens bekostnad de avskrifter som behövs för delgivningen. (Normalt behövs en avskrift för varje motpart.)

3 Ytterligare uppllysningar kan erhållas från tingsrätten.

Fullföljdshänvisning — den i senast nämnda, vattenlagen 14 brottsdel

Dv 950 1.1980
Målsnummer 1984: 100
AIV 422 80 008

Postadress
Box 210
351 05 VÄXJÖ

Gatvadress
Kungsgatan 10

Telefon
0470-280 00

Expeditionstid
måndag-fredag
9-12, 13-15